

Verdeeld advies werkgevers en -nemers over herziening Arbeidswet 1919

Monique van Blijswijk

Werkgevers en werknemers hebben onlangs verdeeld gereageerd op de kabinetsvoorstellen voor een algehele herziening van de uit 1919 daterende Arbeidswet. Op geen enkel terrein hebben de

SER-leden unaniem advies uit kunnen brengen. Het verdeelde, maar toch vastgestelde advies is inmiddels aan minister De Vries van SZW voorgelegd.

Begin maart 1989 vroeg toenmalig staatssecretaris De Graaf van SZW de SER advies uit te brengen over voorstellen voor een algehele herziening van de Arbeidswet 1919. Als centrale doelstellingen van de nieuwe wet waren gekozen 'de bescherming van werknemers tegen arbeidstijden die de veiligheid en de gezondheid schaden of te zeer een deelname aan het maatschappelijk leven belemmert.' De werknemers en twaalf kroonleden onderschrijven de twee genoemde centrale doelstellingen van het wetsontwerp, de werkgevers en twee kroonleden wijzen de tweede doelstelling af. Verder zijn de werkgeversorganisaties en drie kroonleden vóór een maximale arbeidsduur van 9,5 uur per dag volgens de standaardregeling en van 12 uur per dag in de overlegregeling. De vakcentrales en elf kroonleden nemen het kabinetsvoorstel van een arbeidsduur van 9 uur per dag over. In de overlegregeling willen zij tot 10 uur gaan. De voorstellen van het vorige kabinet zijn neergelegd in een Hoofdlijnnota die de beleidslijnen voor een nieuwe wet weergeeft; de 'Arbeidstijdenwet' (ATW).

Bij het uitwerken van de doelstellingen is rekening gehouden met de wens tot flexibilisering, het bieden van meer ruimte voor een eigen invulling door de sociale partners, de nieuwe inzichten over medezeggenschap van werknemers, het emancipatiebeleid van de overheid en het bereiken van een doorzichtige wetgeving met een minimum aan administratieve verplichtingen.

In de nieuwe kaderwet ATW worden normstellingen opgenomen over: de arbeids- en rusttijdenwet in enkelvoudige dagdiensten, overwerk, jongeren, vrouwen en over ouderen. Bij de regeling van de arbeids- en rusttijden is gekozen voor bovengenoemde standaard- en overlegregeling. De arbeids- en rusttijden van de standaardregeling zullen voor alle bedrij-

Vijf of zes nachten per week aan een stuk werken?
Foto: Chris Pennarts

ven en instellingen gelden, wat de overlegregeling betreft kunnen CAO-partijen of de werkgever en het medezeggenschapsorgaan zelf afspraken maken. De minister van SZW of het districtshoofd van de Arbeidsinspectie kunnen vrijstelling verlenen voor een werktijdenregeling met ruimere normen als betrokken partijen overeenstemming hebben bereikt. De SER onderschrijft de indeling in standaard- en overlegregeling, onenigheid bestaat echter over de concrete invulling.

De leden van de SER die de door het voormalige kabinet genoemde doelstellingen onderschrijven, zijn van mening dat de regeling van de arbeids- en rusttijden niet geheel kan worden overgelaten aan het arbeidsmarktproces. Volgens de werknemers

en de 12 kroonleden heeft de wetgever een zekere verantwoordelijkheid voor het waarborgen van de toegang tot de arbeid en de gelijke behandeling daarbij. Daarmee doelen de SER-leden op het feit dat de arbeidswetgeving meer rekening moet houden met het feit dat de hedendaagse werknemer lang niet altijd de traditionele kostwinner is met een zorgzame partner thuis. Het komt steeds meer voor dat de werknemer naast de betaalde arbeid belast is met de zorg voor zichzelf of voor anderen. Vandaar de opvatting dat werkgevers verplicht moeten worden de werknemers in de gelegenheid te stellen volgens een arbeidspatroon te werken dat aansluit bij hun wensen.

De werkgeversorganisaties en de twee kroonleden die van oordeel zijn ►

dat de tweede doelstelling (belemmering van deelname aan het maatschappelijk leven) niet in de wet moet worden opgenomen, baseren hun standpunt op het feit dat belemmering een subjectief begrip is. Arbeidsdagen die voor het ene individu belemmerend zijn voor privé-activiteiten, hoeven voor een ander geen belemmering te vormen. Volgens de werkgevers moeten de verschillende wensen van werknemers én de economische doelstelling van een bedrijf of instelling volledig op decentraal niveau tegen elkaar worden afgewogen.

De reden waarom de werkgeversorganisaties (bijgestaan door drie kroonleden) pleiten voor een arbeidstijd van 9,5 uur in plaats van de door het kabinet voorgestelde 9 uur, komt voort uit de idee dat alleen op deze manier kan worden ingespeeld op reeds in gang gezette en toekomstige ontwikkelingen en op de wens van ondernemers en werknemers tot flexibilisering. Om deze reden wijzen de werkgevers en de kroonleden ook de maximale arbeidstijd van 9,5 uur zoals geopperd door het kabinet af. Alleen met een maximale arbeidsduur van 12 uur kunnen bestaande regelingen in de diverse sectoren gehandhaafd worden.

Verder zijn de werkgeversorganisaties voor een maximale arbeidsduur van 190 uur *per vier weken* volgens de standaardregeling en 200 uur in de overlegregeling. Een begrenzing van de arbeidsduur *per week* wordt door hen afgewezen. Dit vormt volgens de werkgevers een te grote beperking van de noodzakelijke flexibiliteit.

Het voorstel van het kabinet voor een rusttijd van minimaal 11 uur in de overlegregeling wordt door de werknemersorganisaties en de 11 kroonleden onderschreven. Werkgevers en overgebleven drie kroonleden willen de rusttijd beperken tot 9 uur.

Ook over het overwerk verschillen de drie partijen van mening. Werkgevers en (drie) kroonleden volgen het kabinetsvoorstel: werkdagen van maximaal 12 uur, 60 uur per week en 220 uur per vier weken. De werknemers en de (elf) kroonleden verdedigen maximaal 11 uur per dag en 55 uur per week. Dit met name om arbeidsongeschiktheid en uitval door vroegtijdige slijtage te voorkomen. Zij zijn van mening dat de Arbeidsinspectie geen toestemming tot overwerk mag geven als de werkgever geen goede maatregelen heeft getroffen om overwerk te verminderen.

Ook op het terrein van ploegendiensten hebben werkgevers, werknemers

en overheid elkaar in de SER niet kunnen vinden. De werkgevers en twee kroonleden zijn voor een ruimer 'regime' ten aanzien van het werken in ploegendiensten dan werknemers. In tegenstelling tot het voorstel van het kabinet om niet langer dan 5 nachten aaneen te werken, pleiten de werkgevers voor 6 nachten. Het kabinetsvoorstel om in de overlegregeling 7 nachten aan een stuk te werken in ploegendienst te werken onderschrijven de werkgevers. Werknemers en overige kroonleden adviseren inzake de ploegendiensten voor vijf nachten voor de standaardregeling en zes nachten voor de overlegregeling.

Tenslotte ook geen compromis wat betreft speciale regels voor vrouwen op de werkplek. De werknemersorganisaties en 14 kroonleden vinden dat zwangere werkneemsters en werkneemsters die pas bevallen zijn niet verplicht kunnen worden tot overwerk, nachtwerk en ploegenarbeid. Deze werkneemsters zouden op eigen verzoek op aangepaste tijden moeten werken. Weigert een werkgever, dan moet de betrokken vrouw aanspraak kunnen maken op een loondervingsaanspraak. De werkgeversorganisaties wijzen dit voorstel af. Zij zijn van mening dat de bestaande regelingen hieromtrent van kracht moeten blijven.

(Advies inzake voorstellen voor een algehele herziening van de Arbeidswet 1919, 138 pagina's te bestellen bij de SER: 070-3499505).

Metten van gassen en dampen

In een aantal werksituaties is het noodzakelijk de kwaliteit van de lucht vóór en tijdens het werk te bepalen. Vooral bij werkzaamheden in besloten ruimten die slechts af en toe worden betreden, ontstaan anderszins ontoelaatbare risico's. Dit geldt voor opslagtanks, putten en riolen, ruimten waarin gasleidingen lopen, zoals kruipruimten en scheepsruimten. Bij het betreden van gebouwen waar brand heeft gewoed en bij het werken in verontreinigde grond kan men onbekende risico's tegenkomen. Voor het beoordelen van de luchtkwaliteit bestaat speciale meetapparatuur. Het hanteren van de meetapparatuur vraagt kennis en oefening. Met de vierdaagse cursus Metten van gassen en dampen van het Nederlands Instituut voor Arbeidsomstandigheden NIA verwerft de cursist inzicht en vaardigheid in het herkennen, meten en evalueren van de risico's van gassen en dampen. De cursus is voor ieder met een MBO-opleidingsniveau goed te volgen. Voorkennis op het gebied van arbeidsomstandigheden is niet vereist. De cursus is bedoeld voor personen die (mede)verantwoordelijk zijn voor de luchtkwaliteit bij het werken in besloten ruimten of in verontreinigde grond, en degenen die betrokken zijn bij de aanschaf van meetapparatuur of bij het opzetten van een beperkt meetprogramma. De helft van de cursus bestaat uit een meetpracticum waar wordt geoefend met het meten van gassen en dampen. Het andere deel van de cursus gaat in op de verwerking van gegevens, de interpretatie daarvan en de consequenties voor veiligheid, gezondheid en milieu. De cursus vindt plaats op 16 t/m 19 juni 1992 in Amsterdam en kost f1975, excl. BTW en incl. cursusmateriaal, lunches, koffie en thee.

Inf.: Nederlands Instituut voor Arbeidsomstandigheden, Postbus 75665, 1070 AR Amsterdam. Tel. 020-5498440. Fax 020-6462310.